

EKOS

KARTY CHARAKTERYSTYK

Czynniki biologiczne - podstawy prawne

- ✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 lutego 2008 r. **zmieniające** rozporządzenie w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz.U. 2008 nr 48 poz. 288)
- ✓ ROZPORZĄDZENIE Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 roku w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz.U. Nr 81 poz.716)
- ✓ DYREKTYWA 2000/54/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 18 września 2000 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników biologicznych w miejscu pracy (Dz.U WE L 262/21 z 17 października 2000 roku)

Czynniki biologiczne

Szkodliwe czynniki biologiczne obejmują:

- drobnoustroje komórkowe
- pasożyty wewnętrzne
- jednostki bezkomórkowe zdolne do replikacji lub przenoszenia materiału genetycznego, w tym zmodyfikowane genetycznie hodowle komórkowe, **które mogą być przyczyną zakażenia, alergii lub zatrucia**

Klasyfikacja - kryteria

Mikroorganizmy zaklasyfikowano do 4 grup zagrożenia, zgodnie z poziomem ryzyka zakażenia

- możliwość wywołania chorób u człowieka
- zagrożenia dla pracowników
- rozprzestrzenianie się /lub nie wśród ludzi
- możliwości profilaktyki lub leczenia

Grupa 1 zagrożenia

- do 1 grupy zagrożenia należą czynniki biologiczne, przez które wywołanie chorób u ludzi jest mało prawdopodobne

Grupa 2 zagrożenia

- do grupy 2 zagrożenia należą czynniki biologiczne, które mogą wywoływać choroby u ludzi, mogą być niebezpieczne dla pracowników, ale rozprzestrzenienie ich w populacji ludzkiej jest mało prawdopodobne. Zazwyczaj istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia

Przykłady

- Klebsiella pneumoniae
- Borelia burgdorferii
- Chlamydia pneumoniae

Grupa 3 zagrożenia

- do 3 grupy zagrożenia należą czynniki, które mogą wywoływać u ludzi ciężkie choroby, są niebezpieczne dla pracowników, a rozprzestrzenienie ich w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne; zazwyczaj istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia

Przykłady

- Yersinia pestis (dżuma)

- Borellia sp.
- Mycobacterium tuberculosis (gruźlica)
- Bacillus anthracis

Grupa 3** zagrożenia

• do grupy 3 ** należą czynniki biologiczne które stanowią ograniczone ryzyko zakażenia dla pracowników, ponieważ nie są zazwyczaj przenoszone drogą powietrzną

Przykłady

- Salmonella typhi
- Shigiella dysenteriae
- HIV, HBV, HCV
- wirus wścieklizny
- czynniki encefalopatii gąbczastych (BSE, CJD)

Grupa 4 zagrożenia

• do grupy 4 należą czynniki biologiczne które wywołują u ludzi ciężkie choroby, są niebezpieczne dla pracowników, a ich rozprzestrzenienie w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne; zazwyczaj nie istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia

Przykłady

- wirus Ebola
- Variola maior (ospa prawdziwa)

Wykaz prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych

- Praca w zakładach produkujących żywność
- Praca w rolnictwie
- Praca, podczas której dochodzi do kontaktu ze zwierzętami lub produktami pochodzenia zwierzęcego
- Praca w jednostkach ochrony zdrowia
- Praca w laboratoriach klinicznych, weterynaryjnych lub diagnostycznych
- Praca w zakładach gospodarki odpadami
- Praca przy oczyszczaniu ścieków
- Praca w innych okolicznościach niż wyżej wymienione, podczas której jest potwierdzone narażenie na działanie czynników biologicznych

Obowiązki pracodawcy - ocena ryzyka

W celu ochrony pracowników przed zagrożeniami powodowanymi przez szkodliwe czynniki biologiczne pracodawca jest obowiązany do stosowania wszelkich dostępnych środków eliminujących narażenie lub ograniczających stopień tego narażenia, zwanych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia "środkami zapobiegawczymi"

Przed wyborem środków zapobiegawczych pracodawca dokonuje oceny ryzyka zawodowego, na jakie jest lub może być narażony pracownik, uwzględniając w szczególności:

- klasyfikację i wykaz szkodliwych czynników biologicznych
 - rodzaj, stopień oraz czas trwania narażenia pracownika na działanie poszczególnych szkodliwych czynników biologicznych
 - informacje o potencjalnym działaniu alergizującym (oznaczenie A w wykazie szkodliwych czynników biologicznych), lub toksycznym (oznaczenie T w wykazie) szkodliwych czynników biologicznych
 - informacje o chorobach, które mogą wystąpić w następstwie wykonywanej pracy
 - informacje o stwierdzonych chorobach, które mają bezpośredni związek z wykonywaną pracą
- Stosowanie środków zapobiegawczych nie zwalnia pracodawcy od obowiązku:
- unikania stosowania szkodliwych czynników biologicznych (jeżeli rodzaj prowadzonej działalności na to pozwala)

Szkodliwe czynniki biologiczne należy zastępować czynnikami biologicznymi, które zgodnie z warunkami używania nie są niebezpieczne lub są mniej niebezpieczne dla zdrowia pracownika

Obowiązki pracodawcy - rejestry

Rejestr pracowników

Pracodawca ma obowiązek prowadzić rejestr pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 lub 4 zagrożenia w formie elektronicznej lub księgi rejestrowej

W rejestrze pracowników powinny być uwzględnione następujące informacje

- stopień zagrożenia spowodowanego działaniem szkodliwych czynników biologicznych
- przewidywane awarie i wypadki związane z narażeniem na działanie szkodliwych czynników biologicznych
- wynik przeprowadzonej oceny ryzyka z podaniem nazwy szkodliwych czynników biologicznych i grupy zagrożenia
- liczby pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych
- imię, nazwisko, stanowisko oraz numeru telefonu kontaktowego osoby odpowiedzialnej u pracodawcy za bezpieczeństwo i higienę pracy oraz ochronę zdrowia pracowników

Rejestr prac

Pracodawca ma obowiązek prowadzić rejestr prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 lub 4 zagrożenia w formie elektronicznej lub księgi rejestrowej

W rejestrze prac powinny być uwzględnione następujące informacje

- liczba pracowników wykonujących te prace
- wykaz czynności, podczas których pracownik jest lub może być narażony na działanie szkodliwych czynników biologicznych
- imię, nazwisko, stanowisko oraz telefon kontaktowy pracodawcy lub osoby przez niego upoważnionej do nadzoru w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy

Obowiązki pracodawcy - informowanie właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego

Informację dotyczącą użycia szkodliwych czynników biologicznych w celach naukowo-badawczych lub przemysłowych pracodawca przekazuje właściwemu inspektorowi sanitarnemu w następujących przypadkach:

- co najmniej 30 dni przed dniem użycia po raz pierwszy szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 2-4 zagrożenia
- w każdym przypadku, gdy zachodzą istotne zmiany mające znaczenie dla bezpieczeństwa i zdrowia pracownika w miejscu pracy
- w ciągu 30 dni po zakończeniu działalności przez przedsiębiorstwo lub zakład
- niezwłocznie, w przypadku każdej awarii lub wypadku, które mogły spowodować uwolnienie się szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 2-4 zagrożenia

W związku z obowiązkiem zgłaszania przez pracodawcę właściwemu inspektorowi sanitarnemu informacji o użyciu w celach naukowo - badawczych lub przemysłowych szkodliwego czynnika biologicznego należącego do grupy zagrożenia 2 - 4, zaleca się stosowanie formularza zgłoszeniowego, zamieszczonego na stronie Głównego Inspektoratu Sanitarnego - www.gis.gov.pl - w zakładce "Departament Higieny środowiska"

Obowiązki pracodawcy - szkolenia

Pracodawca ma obowiązek zapewnienia pracownikom systematycznego szkolenia; szkolenie winno być przeprowadzane w trybie określonym w przepisach w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy

Szkolenie pracowników powinno uwzględniać zagadnienia dotyczące:

- potencjalnego zagrożenia dla zdrowia i życia pracowników spowodowanego działaniem szkodliwych czynników biologicznych
- środków, które należy podjąć w celu zapobiegania zagrożeniom spowodowanym działaniem szkodliwych czynników biologicznych
- wymagań higieniczno-sanitarnych
- wyposażenia i stosowania środków ochrony zbiorowej i indywidualnej
- działań, które pracownicy powinni podjąć w razie wystąpienia awarii lub wypadków